

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2017

розуміти фізичний або психологічний тиск, метою якого є примус укласти правочин з вигодою для зацікавленої сторони.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page>
2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Коментар до Цивільного кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wikipage.com.ua/1x6608.html>

ПРАВОВИЙ СТАТУС НАРОДНИХ ЗАСІДАТЕЛІВ

Проценко В.О.

Студент II курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Гончарова А.В.

к.ю.н., доцент, доцент кафедри ЦПДФ ННІ права

Сумського державного університету

Актуальність теми правового статусу народних засідателів в Україні лише набирає своїх обертів у зв'язку з неврегулюванням даного питання в Цивільному процесуальному кодексі України та його невідповідність Конституції України та Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Особливістю даного дослідження є розгубленість суддів та не розуміння який акт застосовувати при розгляді деяких справ окремого провадження.

Народними засідателями є громадяни України, які у випадках, передбачених процесуальним законом, розглядають у складі суду разом з професійними судьями справи по першій інстанції [1, с. 36].

Судова гілка влади – це одна з найважливіших сфер суспільного життя, яка потребує найбільшої довіри. В сучасних умовах, довіра до судової системи критично низька і перетворює суди на систему, яка не служить народу України.

І саме залучення інституту народних засідателів спрямоване на підвищення довіри до судової системи. Більше того, це один із механізмів залучення громадськості до здійснення правосуддя. Недооцінка інституту народних засідателів часто пов'язують з недостатньою ефективністю. Розгляд справ народними засідателями дає змогу поєднати

норми права, які представляє суддя і суспільні погляди та переконання представлені саме цим народним інститутом. В свою чергу це поєднання принципу верховенства права з позицією народу. Це досить ефективно співпрацює у справах де важлива роль як правової оцінки судді, так і врахування особливостей кожної справи, які відповідають уявленням народу, представлених народними засідателями. Таким чином народні засідателі і професійний суддя – це важливе поєднання норм права і суспільних норм справедливості.

Аналізуючи проведені та ухвалені зміни до Основного Закону України, варто виділити 3 основні завдання, які мають вирішити дані історичні зміни, зокрема на цих завданнях наголошував і сам президент України, та деякі народні обранці, зокрема до цих завдань належить :

- 1) Деполітизація та повна незалежність судової гілки влади;
- 2) Формування відповідальності судової влади;
- 3) Перезавантаження Верховного Суду України та судового корпусу в цілому.

З цих трьох основних завдань впливає те, що ліквідація інституту народних засідателів не виконує жодну з поставлених позитивних цілей, які б мали досягатися. Як вже показала практика, ліквідація зазначеного інституту несе лише негативні наслідки.

В результаті внесених змін відбулося наступне : «Судді не знають, як розглядати справи без участі народних засідателів, яких виключили з нової Конституції, але залишили в процесуальних кодексах. Справи про усиновлення, дієздатність осіб, визнання померлим або зниклим безвісти, про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу відкладаються на невизначений час.

Зміни до Конституції України в частині правосуддя і Закон України «Про судоустрій і статус суддів», які вступили в силу 30 вересня 2016 року, продовжують обговорюватися в суддівських колах. Судді знаходять все більше норм, які викликають питання у служителів Феміди» [2]. Саме з таким розгубленим початком вийшов коментар офіційного сайту Судової влади України після внесення змін до законодавства.

Тому досить логічним постає питання, яким чином розглядати справи за участю народних засідателів, яких виключили з Головного Закону України.

Відповідно до ст. 124 Конституції України Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди. Народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через присяжних [3]. Дана стаття виділяє лише інститут присяжних, як можливість народу безпосередньо брати участь у здійсненні правосуддя.

ЦПК України надає ж суперечності Конституції України. Відповідно до ст. 234 Цивільного процесуального кодексу України розгляд справ проводиться судом у складі одного судді і двох народних засідателів у таких випадках:

- 1) обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи;
- 2) визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою;
- 3) усиновлення;
- 4) надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку;
- 5) примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу [4].

Беззаперечно, що участь непрофесійних суддів у даній категорії деяких справ є важливою, оскільки повинна враховуватись думка суспільства. Головною обставиною для залучення народних засідателів у даних справах є те, що рішення кардинально впливає на подальшу долю людини, і подібні справи мають розглядитися не лише з точки зору права, а й моралі.

Таким чином, законодавець, провівши судову реформу. Не врахував усіх деталей чинного законодавства через що і виникла колізія нормативно-правових актів. Це в свою чергу призводить до порушення права осіб на доступ до правосуддя, гарантований законодавством.

У своєму рекомендаційному листі Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 21 жовтня 2016 року, надав рекомендацію судам першої інстанції, розглядати справи у складі народних засідателів, передбачених ст. 234.

Виникає багато сумнівів щодо правомірності деяких розглядів справ народними засідателями, оскільки чинні положення ЦПКУ суперечать Конституції України. Але в свою чергу склад суду визначається Цивільним процесуальним кодексом України і аж ніяк не Конституцією. Але норми ЦПК не зазначають іншого можливого способу розгляду деяких категорій справ, дані справи мають розглядатися народними засідателями всупереч Конституції України.

На думку В. Г. Бобко, колегіальний розгляд справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою у складі одного судді і двох народних засідателів сприяє ухваленню об'єктивних судових рішень. В. І. Тертишніков зазначає, що законодавець реанімував інститут народних засідателів з метою громадського контролю за розглядом у суді справ, пов'язаних з вельми важливими для осіб правами перш за все особистого характеру [5].

Провівши аналіз справ, які мають розглядатися народними засідателями, можна зробити висновок, що цей інститут вирішує найбільш значущі питання, які зачіпають головні права людини, з окрема це право на повагу, честь, гідність, свобода, незалежність, недоторканість тощо. Наприклад, у справах з усиновлення, в якій фактично вирішується

доля людини, її майбутнє, важливу роль відіграють народні засідателі, які оцінюють справу більшою мірою не з точки норм права, а з точки зору суспільного сприйняття.

Проте виникає досить багато питань, щодо залучення громадськості до здійснення правосуддя в окремих категоріях справ, зокрема це стосується надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку та примусової госпіталізації до проти туберкульозного закладу. У даних справах фактично все вирішує висновок лікарів, який і становить основу мотивувальної частини при винесенні рішення.

Отже, більш ефективним використанням громадськості у здійсненні правосуддя, буде залучення її до таких категорій справ у цивільному праві, у яких має значення думка суспільства, а народний засідателю представляє думку пересічного громадянина.

На думку О. О. Рисіна, судові колегії за участю народних засідателів можуть бути створені для розгляду таких категорій, як вирішення деяких шлюбних справ, питання батьківства, позбавлення батьківських прав, де при вирішенні справи, поряд з професійними знаннями судді, важливий ще й підхід з погляду життєвого досвіду і моральних установок суспільства в особі народних засідателів. Аналогічної позиції дотримується С. Нечипорук, О. Т. Боннер свого часу вказував, що вельми цінною є участь народних засідателів при розгляді спорів про дітей, про встановлення батьківства, поділ сумісно нажитого майна, поновлення на роботі, виселення тощо [5].

Таким чином, роль інституту народних засідателів в Україні відігравав позитивну роль, зокрема залишав надію на здійснення справедливого правосуддя в суді. У зв'язку з недбалістю законодавців, на мою суб'єктивну думку було порушено право людей на доступ до правосуддя. Народні засідателі й надалі мають розглядати справи передбачені ст.234 ЦКУ і забезпечувати належний захист прав людини та громадянина до внесення відповідних змін до Цивільного процесуального кодексу України.

Проводячи судову реформу, законодавець ліквідував інститут участі громадян у судочинстві. Тому питання ефективності запровадження нового механізму розгляду справ та рівень довіри до суду залишається відкритим. На даний момент через помилки та непослідовність законодавчого органу створено більше проблем ніж їх вирішено.

Таким чином, можна дійти висновку, що законодавча влада на даному етапі викликає більше недовіри, ніж судова система. Подібні непослідовні зміни нашттовують на думки, що народні депутати приймають рішення на замовлення та не розглядають можливих наслідків прийнятих рішень. Зміни до Конституції були внесені, але інші нормативно-правові акти не було змінено відповідно до Основного Закону країни, що мало наслідком порушення права громадян на доступ до правосуддя.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Судові та правоохоронні органи України: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. П. Гель, Г. С. Семаков, С. П. Кондракова. — К.: МАУП, 2004. — 272 с.
2. Офіційний сайт Судової влади України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sk.ks.court.gov.ua/sud2119/302277/>
3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — ст. 141
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України — 2004. — № 40. — ст. 492
5. О.І. Антонюк. Цивільне процесуальне право України. — 2012 [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://jurisprudent.site/protses-ukrajini-tsilniy/institut-narodnih-zasidateliv-pravovi-pidstavi-63398.html>

ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТРОННИХ ДОГОВОРІВ ЗГІДНО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЕЛЕКТРОННУ КОМЕРЦІЮ»

Мирошниченко К.О.

*Студентка II курсу ННІ Права
Сумського державного університету*

Науковий керівник : Івашова І.П.

*к.ю.н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін та фінансового права ННІ Права
Сумського державного університету*

Інтернет - це всього лише інструмент. Все залежить від того, хто і в яких цілях його використовує. На даний момент без Інтернету вже неможливо уявити багато сфер нашого життя і не є винятком придбання товарів. Отже, швидкий прогрес людства призвів до того, що право змушено втручатись в регулювання не тільки матеріального, але й віртуального простору.

Актуальність цієї статті полягає у прийнятті від 03.09.2015 Закону «Про електронну комерцію», адже до цього правове регулювання електронних договорів було відсутнє.

Важливо зазначити, що проблематика укладання електронних договорів досліджувалась багатьма відомими вченими, серед них: С.Н. Братусь, А.Ф. Нікішин, І.П. Петровський, М.К. Савінов, Є.Б. Соколова, К.В. Сподар.